

Gezin boven tehuis

Initiatiefnota pleegzorg

CDA notitie met ideeën om de positie van pleegzorg in Nederland te versterken en kinderen in de knel meer kans te geven om op te groeien in een pleeggezin.

CDA

Tweede Kamerfractie

Gezin boven tehuis

Initiatiefnota pleegzorg

CDA notitie met ideeën om de positie van pleegzorg in Nederland te versterken en kinderen in de knel meer kans te geven om op te groeien in een pleeggezin.

Auteur: Coskun Çörüz en Mirjam Sterk

Datum: 19 november 2007

Samenvatting

Pleegouders vervullen een belangrijke rol in onze samenleving. Zij voeden kinderen op die in de knel zitten en om wat voor reden dan ook tijdelijk of langdurig niet meer in hun eigen gezin kunnen opgroeien. Deze vorm van jeugdzorg die door pleegouders wordt geboden moeten we daarom koesteren. Het is het beste alternatief als kinderen niet meer thuis kunnen opgroeien. In de praktijk blijkt echter dat veel pleegouders aanlopen tegen bureaucratische regels, juridische complicaties en grote verschillen in de uitvoering en vergoedingen tussen bureaus jeugdzorg (hierna BJZ) en pleegzorginstellingen.

Pleegzorg is onderdeel van de wet op de jeugdzorg die decentraal wordt uitgevoerd door de 12 provincies en 3 grootstedelijke regio's. De gesignaleerde problemen vragen er echter om dat de landelijke politiek hierin haar verantwoordelijkheid neemt om hiervoor oplossingen aan te dragen. Hiermee zal de positie van de pleegzorg worden versterkt en dit zal een positieve bijdrage hebben aan de problemen in de jeugdzorg. De zorgkosten van een kind dat in een tehuis wordt opgevoed zijn 5x zo hoog als die voor een kind dat in een pleeggezin wordt opgevoed.

Met deze notitie brengen wij de gesignaleerde knelpunten in kaart en doen wij 20 aanbevelingen voor verbetering.

20 Aanbevelingen initiatiefnota 'Gezin boven tehuis'

Situatie van pleegkinderen

1. BJZ en pleegzorginstellingen dienen verplicht te worden om bij aanpassing van het behandelingsbeleid instemming te verkrijgen van pleegouders. Dit instemmingsrecht dient wettelijk verankerd te worden in de wet op de Jeugdzorg;
2. Bij de plaatsing van een pleegkind in een pleeggezin dient door BJZ onderzocht te worden welke ontwikkelingsachterstand eventueel aan de orde is bij het pleegkind en hiervoor dient adequate zorg verleend te worden;
3. Een ondertoezichtstelling (hierna OTS) kan nu maximaal voor een jaar worden uitgesproken. De wettelijke mogelijkheden voor het uitspreken van een OTS dienen zo aangepast te worden dat een OTS voor bepaalde tijd uitgesproken kan worden (bijvoorbeeld voor drie jaar) zodat pleegkinderen in langdurige pleegzorg niet ieder jaar de gang naar de rechter hoeven te maken;
4. BJZ en pleegzorgorganisaties dienen zich te interculturaliseren waarbij zij zich richten op het bereiken van potentiële allochtone pleegouders om zo een geschikt gezin voor allochtone pleegkinderen te vinden;

Netwerkpleegzorg (pleegzorg in de familie of vriendenkring)

5. Netwerkleegzorg dient een eigenstandige positie te krijgen in het pleegzorgbeleid;
6. Er mogen door pleegzorgorganisaties geen maximumleeftijden gehanteerd worden voor de geschiktheid van netwerkleegouders (grootouders);
7. Pleegouders kunnen niet alle gevolgen overzien van juridische keuzes die nodig zijn om de zorg voor pleegkinderen op zich te nemen in een vaak hectische tijd (voorbeeld Oma Boom, Telegraaf 29 september 2007). Hiervoor dient de mogelijkheid van voorlopige voogdij gecreëerd te worden voor natuurlijke personen (grootouders e.a.) zodat ze wel het gezag kunnen voeren en voor de pleegkinderen de noodzakelijke zaken kunnen behartigen maar dat ze langer de tijd krijgen om te besluiten in welk kader (pleegzorg of voogdij) ze de kinderen willen opvoeden. Dit vraagt om aanpassing van BW Boek 1 art. 241lid 2;

Pleegouders

8. De positie van pleegouders als medehulpverlener dient in de wet op de jeugdzorg verankerd te worden. Dit doet recht aan de betrokkenheid en inzet van pleegouders;
9. Het recht van inspraak van pleegouders (pleegouderraden) op het pleegzorgbeleid van pleegzorginstellingen dient wettelijk verankerd te worden in de wet op de jeugdzorg;
10. Ontwikkelen van landelijke richtlijn voor alle BJZ's en pleegzorgorganisaties waarin uniformering van uitvoeringstaken en verantwoordelijkheidsverdeling tussen BJZ en pleegzorgorganisaties helder uiteengezet wordt en waarbij de rechten en plichten van pleegouders en communicatie hierover richting pleegouders wordt opgenomen;
11. Recht op gespecialiseerde hulp voor pleegouders dient opgenomen te worden in de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO);
12. Nader onderzoek naar wet- en regelgeving die de verhouding bepaalt tussen opvoedingsrelatie die bij pleegouder ligt versus de gezagsrelatie van ouders en hoe dit uitwerkt in de dagelijkse praktijk van het pleegouder zijn;

Juridisch

13. Pleegzorg als hulpverlening in het kader van de wet op de jeugdzorg betekent dat pleegouders, die dus medehulpverlener zijn, recht hebben op het blokkaderecht zoals opgenomen in art 1:253s BW en art.1:336a. Harmonisatie van dit recht voor zowel vrijwillige pleegzorg als pleegzorg op basis van wet op de jeugdzorg is noodzakelijk;
14. Rechterlijke toetsing bij tussentijdse beëindiging van machtiging uithuisplaatsing in het kader van een OTS dient bij wet vastgelegd te worden zodat pleegouders gehoord worden bij de kinderrechter;

Financieel

15. De algemene maatregel van bestuur; Regeling pleegzorg dient een landelijk financieel kader te bevatten met duidelijke criteria voor vergoedingen aan pleegouders zodat er geen regionale verschillen optreden en iedere pleegouder dezelfde aanspraak heeft op financiële vergoedingen;
16. Pleegouders die, vanwege het feit dat ouders ontzet of ontheven worden uit hun ouderlijk gezag, de voogdij willen over hun pleegkind dienen direct bij de voogdijverlening met de gezamenlijke voogdij te kunnen worden belast. Tevens dient de Regeling pleegzorg zo aangepast te worden dat dit niet leidt tot het verlies aan recht op pleegzorgvergoeding;
17. Crisisplaatsing van pleegkinderen dient vergoed te worden zolang de crisisplaatsing voortduurt en dus niet gemaximaliseerd te worden aan de bestaande 4 weken termijn. Hiertoe dient de Regeling pleegzorg aangepast te worden;
18. Onderzocht dient te worden of er criteria zijn op te stellen voor het verstrekken van een standaard vergoeding voor de aanvangskosten die door pleegouders worden gemaakt alvorens een pleegkind in het gezin wordt opgenomen;
19. Een pleeggezin met meerdere pleegkinderen vanuit verschillende (juridische) plaatsingen, bijvoorbeeld OTS, vrijwillig en voogdij stelt pleegouders voor complexiteit aan rechten en plichten. Voor pleegouders zit hierin een ongelijkheid en grote administratieve last. Uniformering van (financiële) rechten en plichten van pleegouders dient gerealiseerd te worden;
20. Met betrekking tot het knelpunt kinderbijslag zie aanbeveling 5 onder pleegouders.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Inleiding	7
2. Pleegzorg en haar verschijningsvormen	9
2.1 Bestandspleegzorg en netwerkpleegzorg	9
2.2 Vrijwillige plaatsing en plaatsing als kindbeschermings- maatregel	10
2.3 Bureau Jeugdzorg en de Pleegzorginstelling.....	11
2.4 Vormen van pleegzorg.....	12
2.5 Pleegzorgcijfers 2006	13
3. Knelpunten en aanbevelingen.....	15
3.1 Situatie van pleegkinderen.....	15
3.1.1 Knelpunten	15
3.1.2 Aanbevelingen	16
3.2 Netwerkpleegzorg	16
3.2.1 Knelpunten	17
3.2.2 Aanbevelingen	18
3.3 Pleegouders	18
3.3.1 Knelpunten	18
3.3.2 Aanbevelingen	19
3.4 Juridisch.....	20
3.4.1 Knelpunten	20
3.4.2 Aanbevelingen	21
3.5 Financieel	21
3.5.1 Knelpunten	22
3.5.2 Aanbevelingen	23
4. Financiën.....	24

1. Inleiding

Iedereen wenst een kind toe om in een gezonde en veilige situatie op te groeien. Een gezin waarin een kind zichzelf kan ontwikkelen en ontplooiën onder de bescherming van zijn of haar ouders. Deze ideaalsituatie is niet voor alle kinderen weggelegd. Helaas komen veel kinderen in de situatie dat verder opgroeien in het eigen gezin niet meer mogelijk is.

Het CDA is van mening dat kinderen die in de knel zitten en niet meer thuis opgevoed kunnen worden het beste in een pleeggezin opgevangen kunnen worden. De omgeving van een pleeggezin is het beste alternatief om een veilige omgeving te creëren voor kinderen die vaak traumatische ervaringen hebben meegemaakt. Een ander alternatief voor deze kinderen is een tehuis.

Wij zijn het aan deze kinderen verplicht om alles in het werk te stellen om ze een zo goed mogelijk alternatief te geven voor wat zij om wat voor reden dan ook in de eigen thuissituatie niet hebben kunnen krijgen. Uit onderzoek dat is verricht naar de ontwikkeling van kinderen in pleeggezinnen en in tehuizen blijkt ook dat kinderen in pleeggezinnen zich op verschillende terreinen beter ontwikkelen dan kinderen in een tehuis. Daarom de titel: Gezin boven tehuis.

In de voorbereiding op deze notitie zijn wij opnieuw verwonderd over de inzet en betrokkenheid van pleegouders. Zij tonen een tomeloze inzet om hun pleegkinderen een gezonde en veilige toekomst te bieden. Helaas hebben wij moeten constateren dat het vaak een zwaar gevecht is voor pleegouders om voor hun pleegkind het beste te krijgen. De bureaucratie en juridisering van onze samenleving plaatsen de pleegouders voor dichte deuren en vaak lopen zij vele kilometers tussen het kastje en de muur.

Voor al deze pleegouders en toekomstige pleegouders willen wij met deze notitie bewerkstelligen dat kinderen in de knel een kans krijgen om verder op te groeien in een pleeggezin. Pleegouders dienen niet geconfronteerd te worden met overheidsregelgeving die hen hierin belemmert. Dit geldt eveneens voor de financiële kant van pleegzorg. Veel pleegouders lopen tegen de grenzen van hun financiële mogelijkheden op terwijl ze best nog ruimte in hun hart hebben om een extra pleegkind op te vangen. Dit geldt ook voor aspirant pleegouders.

Pleegzorg is 5x goedkoper dan opvang van een kind in een tehuis. Met deze wetenschap en de grote druk op de jeugdzorg is dit een extra stimulans om met deze notitie een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de positie van pleegouders en daarmee ook van de pleegkinderen.

Met de uitwerking van deze notitie geven wij uitvoering aan ons verkiezingsprogramma waarin reeds werd gesteld:

Pleegouders vervullen een heel belangrijke rol in onze samenleving. Zij vangen en voeden kinderen op, die het niet gegeven is in hun eigen gezin op te groeien. Het CDA wil belemmeringen, waaronder financiële, voor deze pleegouders wegnemen. Bij wet dient tevens geregeld te worden dat pleegouders meer rechten worden toegekend.

Pleegzorg is een vorm van jeugdzorg en is verankerd in de Wet op de jeugdzorg. Deze wet legt de verantwoordelijkheid voor de uitvoering decentraal bij provincies en grootstedelijke regio's. Het rijk is echter systeemverantwoordelijk voor een goed functionerende jeugdzorg en daarmee dus ook pleegzorg. Op basis van de knelpunten dient de landelijke politiek en daarmee ook het Ministerie voor Jeugd en Gezin haar verantwoordelijkheid te nemen om pleegouders in staat te stellen om de zorg te bieden die nodig is aan pleegkinderen.

Wij hopen dat andere politieke partijen onze doelstelling onderschrijven en samen met ons optrekken om de pleegzorg te versterken.

2. Pleegzorg en haar verschijningsvormen

2.1 Bestandspleegzorg en netwerkpleegzorg

In de wet op de jeugdzorg die in 2005 van kracht is geworden zijn grofweg 4 vormen van jeugdzorg te onderscheiden:

1. Ambulant;
2. Dagbehandeling;
3. Residentieel;
4. Pleegzorg

Pleegzorg is een vorm van jeugdzorg die wordt aangeboden als hulp thuis niet meer toereikend is. Pleegouders zijn dus hulpverleners die kinderen een goede en stabiele omgeving willen geven waarin een kind een gezonde ontwikkeling kan krijgen. Pleegzorg is terug te vinden in drie artikelen in de wet op de jeugdzorg:

Artikel 22

1. Een zorgaanbieder die pleegzorg biedt, draagt er voor zorg dat de verzorging en opvoeding van een jeugdige door een pleegouder geschiedt op basis van een pleegcontract tussen hem en de pleegouder, dat voldoet aan daaraan door Onze Ministers te stellen eisen.
2. Bij ministeriële regeling worden eisen gesteld met betrekking tot pleegouders.

Artikel 23

1. Een zorgaanbieder die pleegzorg biedt, verstrekt aan een pleegouder waarmee hij een pleegcontract heeft gesloten een subsidie voor de opvoeding en verzorging van de in het gezin van de pleegouder geplaatste jeugdige, bestaande uit een door Onze Ministers vast te stellen basisbedrag, dat voor te onderscheiden leeftijdscategorieën verschillend kan zijn.
2. Onze Ministers kunnen regels stellen omtrent op het basisbedrag te verlenen toeslagen of op het basisbedrag toe te passen kortingen.
3. De regels, bedoeld in het tweede lid, hebben betrekking op:
  - a. het basisbedrag en het bedrag van de toeslagen en kortingen en de omstandigheden waaronder deze worden verleend of toegepast;
  - b. de dagen waarover het basisbedrag en de toeslagen worden verleend en de kortingen worden toegepast.

Artikel 25

5. Een zorgaanbieder die pleegzorg biedt, pleegt over het hulpverleningsplan tevens overleg met de betrokken pleegouder. Het hulpverleningsplan wordt vastgesteld vóór de aanvang van de zorg, doch uiterlijk binnen zes weken na de dag waarop is komen vast te staan welke aanbieder of zorgaanbieders de zorg waarop de cliënt is aangewezen, zal verlenen.

Naast de omschrijving van pleegzorg zoals in bovenstaande wetsartikelen kent de pleegzorg daarnaast nog verschillende verschijningsvormen.

1. Bestandspleegzorg is een vorm van pleegzorg waarbij na indicatie van Bureau Jeugdzorg (hierna BJZ) door de pleegzorginstelling, die het zorgaanbod dient te verzorgen op basis van de wet op jeugdzorg, zoekt naar een geschikt pleeggezin. Dit pleeggezin komt voort uit de 'bestanden' van pleegouders die hiervoor zijn aangeworven en opgeleid. De pleegouders krijgen een financiële vergoeding in de onderhoudskosten van het pleegkind;
2. Netwerkpleegzorg is een vorm van pleegzorg waarbij mensen uit de directe omgeving van de familie een kind in hun gezin opnemen en de opvoeding en verzorging overnemen, de grootste groep bestaat hierbij uit grootouders die hun kleinkinderen opvoeden. Dit komt enerzijds voort uit situaties waarbij de ouders bijvoorbeeld komen te overlijden en anderzijds waarbij ouders onmachtig zijn om de opvoeding van hun kind op zich te nemen.

Bij deze vorm van pleegzorg bestaat een informele en formele regeling. De informele netwerkpleegzorg bestaat eruit dat binnen een familie zelf een oplossing wordt gevonden voor een tijdelijke of langdurige vraag naar pleegzorg. Vaak zijn dit grootouders die hun kleinkinderen in huis nemen en de kinderen opvoeden. Hierbij wordt dan ook geen aanspraak gedaan op BJZ of andere hulpverleninginstanties. Hierdoor is er ook weinig bekend over de omvang van het aantal informele netwerkpleegzorg gezinnen. Bij formele netwerkpleegzorg kan er of door de pleegouders zelf een beroep gedaan worden op ondersteuning door BJZ en pleegzorginstelling of BJZ vindt zelf na een indicatie voor pleegzorg een geschikt pleeggezin in de directe omgeving van de familie van de pleegkinderen. Bij formele netwerkpleegzorg krijgt men naast ondersteuning ook een financiële tegemoetkoming in de onderhoudskosten van de pleegkinderen.

2.2 Vrijwillige plaatsing en plaatsing als kindbeschermingsmaatregel

Naast de verschillende vormen van pleegzorg bestaat er ook verschil in de ontstaansgeschiedenis van de vraag om pleegzorg. Hierbij valt een onderscheid te maken tussen de vrijwillige plaatsingen en plaatsing in het kader van een kindbeschermingsmaatregel.

1. Indien ouders zonder tussenkomst van een rechter instemmen met een uithuisplaatsing van hun kind, wordt dat een vrijwillige plaatsing genoemd.
2. Voor pleegzorg in het gedwongen kader is een kindbeschermingsmaatregel vereist. De rechter kan op verzoek van de Raad voor de Kinderbescherming (hierna Raad) of op verzoek van het Openbaar Ministerie (OM) in het belang van de ontwikkeling van het kind, een maatregel van de

kinderbescherming opleggen. Er zijn hierbij drie maatregelen mogelijk:

1. De meest voorkomende vorm is de ondertoezichtstelling (OTS). Het kind wordt onder toezicht gesteld van BJZ en krijgt een gezinsvoogd toegewezen. De gezinsvoogd begeleidt het kind en zijn ouders bij het oplossen van opvoedingsproblemen. Bij een OTS wordt het ouderlijk gezag beperkt in die zin dat er toezicht is op de wijze waarop de ouders hun gezag aanwenden. Een instrument hiertoe is de mogelijkheid van de gezinsvoogd om aan de ouders aanwijzingen te geven. Zowel ouders als kind zijn verplicht de aanwijzingen op te volgen. De ondertoezichtstelling duurt maximaal een jaar, maar kan telkens met een jaar verlengd worden tot het kind 18 jaar is. De rechter kan echter in het belang van het kind, op verzoek van de Raad of BJZ, besluiten om hem (tijdelijk) in een pleeggezin of tehuis te plaatsen. Hiervoor is een machtiging uithuisplaatsing (UHP) vereist. Deze machtiging kan niet zonder een OTS worden uitgesproken;
2. Als ouders, al dan niet tijdelijk, niet in staat zijn om hun kind op te voeden en te verzorgen wordt het gezag op verzoek geschorst en krijgt een ander voor onbepaalde tijd de voogdij over het kind. Dit kan een rechtspersoon zijn (BJZ) of een natuurlijk persoon. Is BJZ met de voogdij belast dan zal deze de minderjarige in een pleeggezin of tehuis plaatsen waar het dan zal worden opgevoed. De ouders hebben dan officieel niets meer over het kind te vertellen, maar blijven wel zo veel mogelijk bij het kind betrokken;
3. Indien ouders ontheven dan wel ontzet zijn door de rechtbank op verzoek van de Raad omdat zij ongeschikt en of onmachtig zijn om hun kind op te voeden c.q. zij zich verwijtbaar verkeerd jegens het kind hebben gedragen kan BJZ met de voogdij over de desbetreffende minderjarige worden belast. BJZ kan het kind plaatsen in een tehuis of bij pleegouders. Ook kunnen pleegouders in dit kader tot voogd worden benoemd.

2.3 Bureau Jeugdzorg en de Pleegzorginstelling

Om een kind bij pleegouders te kunnen plaatsen is een indicatie van BJZ vereist. BJZ bepaalt, in overleg met alle betrokkenen, of pleegzorg de meest passende oplossing is. Zo ja, dan wordt vervolgens bekeken welke vorm nodig is. Er zijn diverse vormen mogelijk, zoals weekend- of vakantieopvang, crisisopvang of pleegzorg voor langere duur. Als BJZ een indicatie heeft gegeven voor plaatsing bij pleegouders gaat de pleegzorginstelling, als netwerkpleegzorg niet mogelijk is, op zoek naar een geschikt pleeggezin en start de begeleiding. Elk pleeggezin wordt binnen dit kader begeleid door een maatschappelijk werker van de pleegzorginstelling, de pleegzorgbegeleider. De pleegzorgbegeleider onderhoudt ook, waar mogelijk, het contact met de ouders en BJZ.

De pleegzorginstelling stelt vast of een pleegouder geschikt is voor de opvoeding en verzorging van het pleegkind. Het bieden van pleegzorg in dit kader gebeurt op basis van een pleegzorgcontract. Dit contract wordt afgesloten tussen de pleegzorginstelling en de pleegouder. In de Regeling pleegzorg staan nadere eisen met betrekking tot pleegouders en het pleegcontract.

2.4 Vormen van pleegzorg

Pleegzorg kent verschillende vormen. Voor sommige kinderen is enkele weken opvang voldoende, voor anderen is het noodzakelijk dat zij jaren bij pleegouders wonen, soms zelfs tot na hun meerderjarigheid. De landelijke pleegzorgvisie spreekt over twee pleegzorgvarianten, te weten:

1. De hulpverleningsvariant (oogmerk is terugplaatsing bij de ouders)
Bij de hulpverleningsvariant is het doel om de oorspronkelijke opvoedingssituatie weer te herstellen. Binnen een vooraf gestelde termijn van een half jaar tot een jaar wordt intensief met de ouders van het kind gewerkt. Als blijkt dat na deze termijn terugplaatsing (nog) niet mogelijk is, kan bezien worden of doorplaatsing naar de opvoedingsvariant noodzakelijk is;
2. De opvoedingsvariant (oogmerk is pleegkind tot 18 jaar bij pleegouders)
In de opvoedingsvariant wordt een pleegkind voor langere tijd door pleegouders opgevoed. Doel van de plaatsing is om continuïteit, opvoedingszekerheid en optimale ontwikkelingskansen voor het pleegkind te creëren. Contact met de ouders blijft, waar mogelijk, bestaan.

Binnen deze pleegzorgvarianten komen in de praktijk diverse vormen van pleegzorg voor, waaronder:

1. Crisispleegzorg
In een crisissituatie kan een kind zonder indicatie van BJZ in een pleeggezin geplaatst worden. Kinderen van 0 tot 18 worden maximaal 4 weken op deze wijze opgevangen. In deze periode wordt uitgezocht of het kind terug kan naar huis of in aanmerking komt voor langdurige plaatsing;
2. Dagpleegzorg
Wanneer ouders hun kind tijdelijk niet volledig kunnen verzorgen, kan dagpleegzorg een aanvulling zijn. Het kind wordt dan een deel van de week in een pleeggezin opgevangen. Het kind slaapt thuis, maar verblijft een gedeelte van de dag bij pleegouders. Zodra de thuissituatie weer stabiel is, stopt de dagpleegzorg;
3. Vakantie- en weekendpleegzorg
Bij deze vormen woont het kind thuis en is het belangrijk om het gezin te ontlasten om een uithuisplaatsing te voorkomen. Deze pleegzorgvorm kan uitkomst bieden voor een gezin met een gehandicapt kind, voer wie de zorg zwaar op het gezin drukt. Ook

kan het gaan om kinderen die in een tehuis of een ander pleeggezin wonen en die niet bij familie of vrienden terecht kunnen;

4. Langdurige pleegzorg

Hierbij staat vast dat de problemen zo groot zijn dat een kind langere tijd niet meer thuis kan wonen, soms tot meerderjarigheid. De tijdsduur kan variëren van 6 maanden tot vele jaren.

Naast deze vormen zijn er specialistische vormen van pleegzorg te onderscheiden, waaronder:

1. Gehandicapte kinderen / gehandicapte ouders

Bij deze vorm gaat het om een kind met een lichamelijke of verstandelijke handicap of om een kind met ouders die een verstandelijke beperking hebben. De pleeggezinnen worden vaak begeleid door de landelijk werkende instelling, de William Schrikker Groep (WSG). De WSG is gespecialiseerd in het bieden van hulp aan pleeggezinnen met gehandicapte kinderen;

2. Behandelpleegzorg

Dit is een intensieve variant van pleegzorg, vaak voor langere tijd. Naast extra begeleiding voor de pleegouders, is ook therapie voor het pleegkind beschikbaar.

2.5 Pleegzorgcijfers 2006

Naast de 15 Bureaus Jeugdzorg zijn er 28 pleegzorginstellingen. Deze werken landelijk samen onder de noemer 'Pleegzorg Nederland'. Hieronder vallen dus niet pleegkinderen die middels informele netwerkleegzorg worden verzorgd.

In 2006 hebben 19.461 kinderen gebruik gemaakt van pleegzorg, zowel voor kortdurende als voor langer durende opvang. Op 1 januari 2006 verbleven in Nederland 12.042 kinderen bij pleegouders. In 2006 zijn er 7.447 nieuwe plaatsingen bij pleegouders gerealiseerd. In de afgelopen 10 jaar is het aantal kinderen dat gebruik maakt van de pleegzorg meer dan verdubbeld. Dit komt onder andere door het verkorten van de verblijfsduur in de pleegzorg. Ruim 36% van alle pleegzorgplaatsingen in 2006 duurde korter dan drie maanden.

Aan de ene kant maken veel kinderen voor korte tijd gebruik van de pleegzorg. Aan de andere kant is er een groep kinderen die voor langere duur bij pleegouders verblijft. Van de nieuwe plaatsingen in 2006 is het doel bij 44% van de plaatsingen kortdurend en bij 43% langdurend, dat wil zeggen langer dan 2 jaar.

Van alle lopende plaatsingen op 1 januari 2006 heeft 73% het perspectief van langdurend verblijf bij pleegouders.

Ruim 35% van de pleegkinderen vindt onderdak bij bekenden (netwerkleegzorg). Dit kunnen grootouders, tantes en ooms, maar ook onderwijzers of burens zijn. Deze vorm van pleegzorg is de afgelopen jaren

sterk gegroeid. Hierop is het beleid van de pleegzorginstellingen ook gericht. Hierin zijn de regionale verschillen wel groot.

In 2006 zijn ongeveer evenveel meisjes als jongens bij pleegouders geplaatst. De grootste groep kinderen waarvoor een pleeggezin gezocht wordt (70%) is onder de dertien jaar: 35% daarvan is onder de vier jaar en de andere 35% is in de basisschoolleeftijd.

Ruim 10% van de pleegkinderen heeft een lichamelijke en/of verstandelijke handicap (1.984 kinderen in 2006).

Van alle pleegkinderen is ongeveer 30% van allochtone afkomst. Het betreft met name Surinaamse, Antilliaanse, Turkse en Marokkaanse kinderen. Op dit punt zijn de regionale verschillen natuurlijk groot. In de steden Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en de provincie Flevoland is tussen eenderde en de helft van de kinderen van allochtone komaf, terwijl in Drenthe en Zuid Limburg minder dan 10% van de pleegkinderen allochtoon is.

Ruim 60% van alle pleegkinderen is uit huis geplaatst met een justitiële kindbeschermingsmaatregel: OTS of een voogdijmaatregel. Dit percentage is al jaren stabiel.

In totaal zetten ruim 11.750 pleeggezinnen zich in voor de opvang van ruim 19.400 pleegkinderen per jaar. In 2006 hebben 2.952 nieuwe pleegouders zich aangemeld en zijn 2.081 pleegouders gestopt. Ruim de helft van de uitgeschreven pleegouders is netwerkpleegouder. Wanneer zo'n plaatsing is afgerond, kiezen de meeste netwerkpleegouders er niet voor een verdere pleegzorgcarrière voor een onbekend kind.

3. Knelpunten en aanbevelingen

De knelpunten en aanbevelingen zijn geclusterd naar een aantal onderwerpen, te weten:

1. Situatie van pleegkinderen
2. Netwerkleegzorg
3. Pleegouders
4. Juridisch
5. Financieel

3.1 Situatie van pleegkinderen

Pleegkinderen hebben een al dan niet vrijwillige uithuisplaatsing achter de rug en hebben dus te maken gehad met een traumatische ervaring. Ze dragen een complexe geschiedenis met zich mee die ze, op hun vaak jonge leeftijd, een plek moeten geven. Daarom is het van belang dat er mensen in hun omgeving zijn waar ze een vertrouwensband mee kunnen opbouwen. Een gezinsvoogd of pleegzorgmedewerker nemen hierin naast de pleegouders een belangrijke plaats in.

Het is van belang dat het toekomstperspectief voor een pleegkind snel duidelijk wordt. Is het perspectief terugkeer naar ouders of is het perspectief langdurig verblijf in een pleeggezin?

3.1.1 Knelpunten

1. Gebrek aan continuïteit in het behandelingsbeleid van BJZ en de Pleegzorgorganisaties. Pleegkinderen, ouders en pleegouders hebben behoefte aan stabiliteit en continuïteit in behandeling. De grote frustratie van pleegkinderen, ouders en pleegouders is dat bij het vertrek of wisseling van professionals het behandelingsbeleid ook verandert. Het is van belang dat BJZ en Pleegzorginstelling juist bij personele wijziging het ingezette behandelingsbeleid blijven voortzetten;
2. Het gevolg van de vaak traumatische ervaring van een pleegkind is dat dit negatieve invloed heeft op de ontwikkeling van het kind waardoor er vaak sprake is van een (tijdelijke) achterstand. Het is zowel in het belang van het pleegkind als de pleegouders dat deze achterstand in kaart wordt gebracht en van adequate behandeling wordt voorzien zodat de achterstand zoveel mogelijk ingelopen kan worden. Dit is een verantwoordelijkheid die door BJZ ter hand genomen dient te worden;
3. Een ondertoezichtstelling (OTS) is in beginsel een tijdelijke kindbeschermingsmaatregel die maximaal een jaar geldig is. Indien de OTS langer noodzakelijk is kan op verzoek door de rechter besloten worden om deze maatregel met een jaar te verlengen. In situaties waarbij al zicht is op langdurige plaatsing in een pleeggezin (bijvoorbeeld behandeling van ouders die meerdere jaren zal duren) maar waarbij dus toch ieder jaar de rechter opnieuw een OTS dient uit te spreken is dit voor pleegkinderen erg

verwarrend en vormt dit ook een extra belasting voor de Raad en de rechterlijke macht;

4. Van het totaal aantal pleegkinderen is 30% van allochtone afkomst terwijl er heel weinig allochtone pleegouders zijn. Een plaatsing in een pleeggezin is het meest succesvol als het kind wordt opgenomen in een gezin waarin het zich snel thuis en vertrouwd voelt (sociaal, maatschappelijk en culturele herkenning). Dit vraagt om maatwerk in het vinden van geschikte pleegouders;
5. Uitgangspunt bij pleegzorg is dat er in het belang van de ontwikkeling van het kind gewerkt wordt aan het realiseren van een evenwichtige verhouding tussen pleegkind, pleegouders en ouders. Waar mogelijk dient zoveel mogelijk gestreefd te worden naar plaatsing in de directe leefomgeving van het kind en de ouders.

3.1.2 Aanbevelingen

1. BJZ en pleegzorginstellingen dienen verplicht te worden om bij aanpassing van het behandelingsbeleid instemming te verkrijgen van pleegouders. Dit instemmingsrecht dient wettelijk verankerd te worden in de wet op de Jeugdzorg;
2. Bij de plaatsing van een pleegkind in een pleeggezin dient door BJZ onderzocht te worden welke ontwikkelingsachterstand eventueel aan de orde is bij het pleegkind en hiervoor dient adequate zorg verleend te worden;
3. Een ondertoezichtstelling (hierna OTS) kan nu maximaal voor een jaar worden uitgesproken. De wettelijke mogelijkheden voor het uitspreken van een OTS dienen zo aangepast te worden dat een OTS voor bepaalde tijd uitgesproken kan worden (bijvoorbeeld voor drie jaar) zodat pleegkinderen in langdurige pleegzorg niet ieder jaar de gang naar de rechter hoeven te maken;
4. BJZ en pleegzorgorganisaties dienen zich te interculturaliseren waarbij zij zich richten op het bereiken van potentiële allochtone pleegouders om zo een geschikt gezin voor allochtone pleegkinderen te vinden.

3.2 Netwerkpleegzorg

Kinderen die geplaatst worden in een pleeggezin kunnen ook door familie of vriendenkring van ouders opgevangen worden, de netwerkpleegzorg. Hierbinnen bestaan twee typen pleegouders; de formele met een pleegcontract (met bijbehorende ondersteuning en tegemoetkoming in onderhoudskosten) op basis van de Wet op de jeugdzorg en de informele pleegouders (waarbij er binnen de familie een oplossing wordt gevonden zonder tussenkomst van BJZ of pleegzorgorganisatie) zonder een pleegcontract.

Netwerkpleegouders worden vaak geconfronteerd met een acute situatie rondom kinderen uit het nabije netwerk en kiezen of worden gevraagd om als pleegouder op te treden. Dit is een totaal ander vertrekpunt dan de

reguliere pleegouders (bestandpleegouders) die vaak middels een traject van werving, scholing, opleiding en geschikt bevonden als pleegouders gaan functioneren. Deze pleegouders kiezen bewust voor het zorg dragen voor pleegkinderen terwijl het bij netwerkpleegouders vaak een situatie is die ze overkomt. Deze achtergronden werken sterk door in de verschillende positie die netwerkpleegouders hebben ten opzichte van bestandspaleegouders. Vaak zijn de netwerkpleegouders de opa en oma van de kinderen. Deze achtergronden maken duidelijk dat netwerkpleegzorg een bijzondere positie inneemt in de pleegzorg.

3.2.1 Knelpunten

1. Netwerkpleegzorg start vaak vanuit een acute situatie. Hierbij is de training en begeleiding vooraf dus niet mogelijk. Het is van belang dat juist in deze specifieke situaties maatwerk geleverd wordt vanuit de pleegzorgorganisaties met betrekking tot begeleiding van deze vorm van pleegzorg;
2. Soms vormt de leeftijd in combinatie met gezondheid van de netwerkpleegouders een contra-indicatie. Pleegzorg is per definitie maatwerk, ieder kind en iedere ouder is uniek. Elk kind heeft eigen opvoedings- en ontwikkelingsvragen. Om daar aan tegemoet te komen zijn verschillende antwoorden nodig. Leeftijd van pleegouders kan daarbij een contra-indicatie zijn, evenals mobiliteit, gezondheid en de relatie met de ouder(s). Het is dan ook niet wenselijk om een maximum leeftijd vast te stellen. Een goede communicatie over het al dan niet accepteren van grootouders als pleegouders is een eis waaraan pleegzorgorganisaties gehoor moeten geven. De angst van veel grootouders is dat als zij in contact treden met BJZ dat zij vanwege hun leeftijd niet in aanmerking komen voor formele pleegzorg omdat ze niet geschikt zouden zijn als pleegouder. Deze drempel zorgt er voor dat er nu een onbekende groep van kinderen door met name grootouders wordt opgevangen (informele netwerkpleegzorg) waarbij geen zicht bestaat op de ontwikkeling van deze kinderen en grootouders dus ook geen gebruik maken van de ondersteuning en vergoeding voor pleegouders;
3. Een netwerk pleegouder die reeds met de voogdij is belast heeft geen recht op pleegzorgvergoeding. Was deze pleegouder reeds aangemeld bij een pleegzorginstelling en had deze daarna voogdij verzocht, dan had deze pleegouder wél recht op pleegzorgvergoeding gehad. Met andere woorden: heeft een pleegouder eerst de voogdij en wenst hij naderhand een pleegzorgvergoeding dan heeft hij heeft zijn rechten verspeeld. Het is dus van groot belang dat een netwerkpleeggezin een formeel pleeggezin wordt op basis van de Wet op de Jeugdzorg, vóórdát deze met de voogdij wordt belast. Het probleem is dat veel mensen dit niet weten en vervolgens geen pleegzorgvergoeding krijgen. Deze ongelijkheid die niet verwijtbaar is aan met name

grootouders die hun verantwoordelijkheid nemen voor hun kleinkinderen dient ongedaan gemaakt te worden.

3.2.2 Aanbevelingen

1. Netwerkpleegzorg dient een eigenstandige positie te krijgen in het pleegzorgbeleid;
2. Er mogen door pleegzorgorganisaties geen maximum leeftijden gehanteerd worden voor de geschiktheid van netwerkpleegouders (grootouders);
3. Pleegouders kunnen niet alle gevolgen overzien van juridische keuzes die nodig zijn om de zorg voor pleegkinderen op zich te nemen in een vaak hectische tijd (voorbeeld Oma Boom, Telegraaf 29 september 2007). Hiervoor dient de mogelijkheid van voorlopige voogdij gecreëerd te worden voor natuurlijke personen (grootouders e.a.) zodat ze wel het gezag kunnen voeren en voor de pleegkinderen de noodzakelijke zaken kunnen behartigen, maar dat ze langer de tijd krijgen om te besluiten in welk kader (pleegzorg of voogdij) ze de kinderen willen opvoeden. Dit vraagt om aanpassing van BW Boek 1 art. 241lid 2.

3.3 Pleegouders

Ongeacht het verschil in netwerkpleegzorg of bestandspleegzorg hebben de pleegouders te maken met een aantal zaken die nadere aandacht verdienen.

3.3.1 Knelpunten

1. De Wet op de jeugdzorg dan wel de Regeling pleegzorg strekt niet verder dan de bepaling dat overleg nodig is over het hulpverleningsplan (art. 24 lid 5 WJZ) en de mogelijkheid voor pleegouders om klachten in te dienen overeenkomstig de klachtenregeling, bedoeld in Hoofdstuk XII van de wet. Deze wettelijke verankering is veel te smal als het uitgangspunt is dat pleegzorg een vorm van jeugdzorg en daarmee hulpverlening is. Dit maakt de pleegouders belanghebbende bij belangrijke beslissingen aangaande het pleegkind. Deze positie van pleegouders is nu niet voldoende wettelijke verankerd. De praktijk zou moeten zijn dat pleegouders een gelijkwaardige gesprekspartner zijn voor BJZ en pleegzorginstelling;
2. Pleegouders zijn vaak onvoldoende bekend met de rechten die zij hebben om tegen besluiten, of het niet nemen van een besluit, van BJZ of pleegzorginstelling in te gaan. Op basis van Algemene wet bestuursrecht is bezwaar en beroep tegen besluiten mogelijk. Dit dient meer aandacht te krijgen in de begeleiding en scholing die wordt verleend. Daarnaast dienen BJZ en Pleegzorginstellingen verplicht te worden om in hun communicatie omtrent genomen besluiten altijd een passage op te nemen op welke wijze bezwaar

ingediend kan worden (overeenkomstig andere instellingen die onder de werking van Awb vallen);

3. Mogelijkheden voor inspraak van pleegouders in de vorm van pleegouderraden dienen wettelijk verankerd te worden in Wet op de jeugdzorg;
4. BJZ en pleegzorginstellingen dienen vooraf helder, duidelijk en tijdig informatie te verstrekken aan pleegouders over de geldende wet en regelgeving ten aanzien van pleegzorg en wat de consequenties zijn bij de verschillende vormen van pleegzorg;
5. De Wet op de jeugdzorg gaat uit van provinciaal georganiseerde jeugdzorg waaronder ook pleegzorg wordt verstaan. Gelet echter op de bijzondere positie van pleegouders is het van belang dat er landelijke sturing is op de uitvoering van pleegzorg ter waarborging van de positie van pleegouders. Het is nu teveel afhankelijk van de provincie en of er een Pleegouderraad actief is. Uitvoeringstaken en verantwoordelijkheidsverdeling van BJZ en Pleegzorginstellingen zijn nergens helder vastgelegd waardoor pleegouders van het kastje naar de muur gestuurd worden;
6. In het geval een pleegouder als gevolg van bijvoorbeeld een knieoperatie thuis niet volledig inzetbaar is voor de verzorging van de pleegkinderen is beroep op gespecialiseerde thuiszorg niet mogelijk. Hiervoor ontbreekt een aparte titel voor pleegouders. Hierdoor ontstaan er situaties waarbij pleegkinderen tijdelijk bij de pleegouders worden weggehaald en in een jeugdzorginstelling of ander pleeggezin worden opgevangen. Dit zorgt voor veel onrust en draagt niet bij aan een de gewenste stabiele omgeving voor pleegkinderen. Gespecialiseerde hulp dient verleend te worden indien pleegouders tijdelijk niet de verzorging zelf kunnen uitvoeren;
7. Verdeling tussen verantwoordelijkheid pleegouders en ouders leidt soms tot conflicterende situaties waarbij het gaat over de vraag wie het gezag heeft om beslissingen te nemen in het belang van het pleegkind. Bij zwaarwegende beslissingen moet eerst toestemming verkregen worden van de ouders waarmee soms het contact niet goed verloopt. Hierover moet meer duidelijkheid komen zodat het pleegkind niet heen en weer geslingerd wordt tussen pleegouders en ouders. Voorbeelden hiervan zijn de aanvraag van specifieke jeugdhulp, medische zorg, schoolkeus, buitenlandse vakantie-reizen en paspoortaanvraag. Deze situatie vraagt om een betere uitwerking van de betekenis van de opvoedingsrelatie die bij pleegouders ligt en de gezagsrelatie die nog bij de ouders ligt.

3.3.2 Aanbevelingen

1. De positie van pleegouders als medehulpverlener dient in de wet op de jeugdzorg verankerd te worden. Dit doet recht aan de betrokkenheid en inzet van pleegouders;

2. Het recht van inspraak van pleegouders (pleegouderraden) op het pleegzorgbeleid van pleegzorginstellingen dient wettelijk verankerd te worden in de wet op de jeugdzorg;
3. Ontwikkelen van landelijke richtlijn voor alle BJZ's en pleegzorgorganisaties waarin uniformering van uitvoeringstaken en verantwoordelijkheidsverdeling tussen BJZ en pleegzorgorganisaties helder uiteengezet wordt en waarbij de rechten en plichten van pleegouders en communicatie hierover richting pleegouders wordt opgenomen;
4. Recht op gespecialiseerde hulp voor pleegouders dient opgenomen te worden in de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO);
5. Nader onderzoek naar wet- en regelgeving die de verhouding bepaalt tussen opvoedingsrelatie die bij pleegouder ligt versus de gezagsrelatie van ouders en hoe dit uitwerkt in de dagelijkse praktijk van het pleegouder zijn.

3.4 Juridisch

Er bestaan drie soorten plaatsingen van pleegkinderen. Het vrijwillige kader, de OTS en voogdij.

3.4.1 Knelpunten

1. Op grond van art 1:253s BW en art.1:336a is het mogelijk dat een pleegkind, dat met toestemming van zijn ouders of voogd in een pleeggezin werd geplaatst en daar één jaar of langer heeft verbleven niet door die ouders of voogd mag worden weggehaald, zonder de toestemming van de pleegouders. Deze regeling geldt voor een ieder die als pleegouder optreedt. Dit zgn. blokkaderecht geldt echter niet voor pleegouders bij wie een pleegkind is geplaatst met een machtiging uithuisplaatsing in het kader van een ondertoezichtstelling. Het argument hiervoor is dat het in dergelijke gevallen gaat om een proces van hulpverlening waarin de voogdij c.q. gezinsvoogdij-instelling in verband met de ontwikkelingen die zich voordoen, de vrijheid moeten hebben om het kind bij de eigen ouders te plaatsen, ook als het verblijf bij de pleegouders langer heeft geduurd dan één jaar. Afhankelijk van het kader wordt de positie van het pleeggezin beïnvloed, wat zeer ongelijk en verwarrend is met name als zij meerdere pleegkinderen hebben die vanuit verschillende juridische kaders geplaatst zijn. Harmonisatie van rechten op dit terrein is wenselijk;
2. Art. 1:263 BW bepaalt dat “een uithuisplaatsing kan worden beëindigd door BJZ. BJZ doet hiervan zo spoedig mogelijk en onder overlegging van een verslag van het verloop van de uithuisplaatsing mededeling aan de Raad voor de Kinderbescherming. In lid 2 van ditzelfde artikel staat vermeld dat “de met het gezag belaste ouder, een ander die de minderjarige als behorende tot zijn gezin verzorgt en opvoedt en de minderjarige

van 12 jaren of ouder” wegens gewijzigde omstandigheden de stichting kunnen verzoeken:

- a. de uithuisplaatsing te beëindigen
- b. de duur ervan te bekorten
- c. af te zien van een krachtens de machtiging toegestane wijziging van de verblijfplaats van de minderjarige.

Het BJZ kan dus al de uithuisplaatsing beëindigen voordat de termijn van de machtiging uithuisplaatsing afloopt. De wet stelt hier geen nadere voorwaarden aan. Het BJZ dient aan de Raad mededeling te doen van het beëindigingbesluit en de Raad kan dan alsnog de kinderrechter verzoeken het BJZ te vervangen door een ander bureau. Dit is echter een wassen neus omdat de Raad vaak pas een mededeling ontvangt nadat de minderjarige reeds is teruggeplaatst. Bij een tussentijdse beëindiging van een OTS wordt er door de kinderrechter getoetst; dit geldt niet voor een tussentijdse beëindiging van een uithuisplaatsing.

In zo'n situatie hebben pleegouders weinig in te brengen, immers er vindt geen verhoor bij de kinderrechter plaats. Wat wel blijft staan is de mogelijkheid van pleegouders om middels de Algemene Wet Bestuursrecht bezwaar en beroep in te stellen tegen de beslissing van BJZ maar dit laatste redmiddel doet geen recht aan de dan reeds aangerichte schade voor de relatie tussen pleegkind en pleegouders.

3.4.2 Aanbevelingen

1. Pleegzorg als hulpverlening in het kader van de Wet op de jeugdzorg betekent dat pleegouders, die dus medehulpverlener zijn, recht hebben op het blokkaderecht zoals opgenomen in art 1:253s BW en art.1:336a. Harmonisatie van dit recht voor zowel vrijwillige pleegzorg als pleegzorg op basis van wet op de jeugdzorg is noodzakelijk;
2. Rechterlijke toetsing bij tussentijdse beëindiging van machtiging uithuisplaatsing in het kader van een OTS dient bij wet vastgelegd te worden zodat pleegouders gehoord worden bij de kinderrechter.

3.5 Financieel

Pleegouders krijgen een dagvergoeding voor de verzorging en opvoeding van hun pleegkind(eren). Dit bedrag is afhankelijk van de leeftijd van het pleegkind. Naast deze pleegvergoeding kan een extra toeslag verstrekt worden wanneer pleegouders extra onkosten maken bij crisisopvang, zorg voor een pleegkind met een handicap of wanneer pleegouders voor drie of meer pleegkinderen zorgen.

Naast deze vergoeding is er nog een financiële relatie met de ouders met betrekking tot kosten die de kinderen maken dan wel de kinderbijslag die door de ouders wordt ontvangen.

In 2006 is hierdoor door het Ministerie van VWS reeds onderzoek naar gedaan en in debat met de Kamer besloten om hierin op een aantal punten

te zorgen voor harmonisering. Onderstaande knelpunten laten echter zien dat in de praktijk door pleegouders nog steeds knelpunten worden ervaren.

3.5.1 Knelpunten

1. Binnen de pleegzorg zijn 15 bureaus Jeugdzorg en 28 pleegzorginstellingen betrokken. De diversiteit aan rechten, plichten en regelingen is groot. Hierdoor ontstaan onwenselijke verschillen tussen pleegouders. Voorbeelden hiervan zijn:
  - Hoogte van de vergoeding, vergoeding voor incidentele kosten, schoolkosten, vergoeding voor crisisopvang;
  - Vergoedingen voor weekend- en vakantiepleegzorg zijn verschillend en worden niet overal toegekend;
2. Pleegvergoeding kan in uitzonderingsgevallen aangevuld worden met een extra toeslag. Toeslag kan worden toegekend maar pleegzorgaanbieder is hiertoe niet verplicht de toeslag te betalen. Bestaan geen criteria voor deze toeslag;
3. Wanneer een gezagdragende ouder (of ouders) wordt ontzet of ontheven van het gezag dan dient te worden voorzien in het gezag/voogdij over de kinderen. Indien een kind al jaren in een pleeggezin verblijft dan zal bekeken worden of wellicht deze pleegouders met de voogdij over het kind belast willen worden. Indien één pleegouder met de voogdij wordt belast dan behoudt deze het recht op pleeggeldvergoeding (en de daarbij behorende begeleiding door pleegzorg). Willen de pleegouders echter gezamenlijk met de voogdij worden belast, dan kan geen pleeggeldvergoeding worden verkregen. Dit heeft te maken met het feit dat een voogd het recht heeft om het vermogen van de minderjarige "te gebruiken" voor diens verzorging en opvoeding en dat er bij gezamenlijke voogdij sprake is van een onderhoudsverplichting jegens de minderjarige. Daarnaast kunnen pleegouders niet direct met de gezamenlijke voogdij worden belast, bijvoorbeeld na een ontheffing van de gezagdragende ouder, maar dient eerst één pleegouder met de voogdij te worden belast waarna deze voogd gezamenlijk met zijn partner de gezamenlijke voogdij kan verzoeken. Hiervoor is procesvertegenwoordiging verplicht, dus worden de pleegouders noodgedwongen op kosten gejaagd. Verzocht wordt om de mogelijkheid te creëren dat beide pleegouders direct bij de voogdijverlening met de gezamenlijke voogdij kunnen worden belast en dat de regeling pleegzorg zo wordt aangepast dat dit niet leidt tot het verlies aan recht op pleegzorgvergoeding;
4. Vergoeding voor crisisplaatsing wordt voor maximaal 4 weken verstrekt terwijl crisisopvang vaak langer doorloopt;
5. Aanvangskosten bij de start van plaatsing van een pleegkind worden niet vergoed. Hierbij dient bijvoorbeeld gedacht te worden aan aanpassingen die in huis nodig zijn om een pleegkind op te

- kunnen vangen (bijvoorbeeld dakkapel op zolder voor extra kamer);
6. Verschillen die ontstaan door wijze van plaatsing: vrijwillig, OTS of voogdij:
    - Bij OTS is collectieve regeling getroffen voor aanvullende verzekering bij VGZ. Bij vrijwillige plaatsing niet;
    - Bij OTS wel recht op vergoeding incidentele kosten;
  7. Kinderbijslag wordt ontvangen door ouders. Pleegouders moeten vaak zelf onderhandelen met ouders voor vergoeding van kosten. Ook hierbij speelt dat deze situatie vraagt om een betere uitwerking van de betekenis van de opvoedingsrelatie die bij pleegouders ligt en de gezagsrelatie die nog bij de ouders ligt (met recht op kinderbijslag).

3.5.2 Aanbevelingen

1. De algemene maatregel van bestuur; Regeling pleegzorg dient een landelijk financieel kader te bevatten met duidelijke criteria voor vergoedingen aan pleegouders zodat er geen regionale verschillen optreden en iedere pleegouder dezelfde aanspraak heeft op financiële vergoedingen;
2. Pleegouders die, vanwege het feit dat ouders ontzet of ontheven worden uit hun ouderlijk gezag, de voogdij willen over hun pleegkind dienen direct bij de voogdijverlening met de gezamenlijke voogdij te kunnen worden belast. Tevens dient de Regeling pleegzorg zo aangepast te worden dat dit niet leidt tot het verlies aan recht op pleegzorgvergoeding;
3. Crisisplaatsing van pleegkinderen dient vergoed te worden zolang de crisisplaatsing voortduurt en dus niet gemaximaliseerd te worden aan de bestaande 4 weken termijn. Hiertoe dient de Regeling pleegzorg aangepast te worden;
4. Onderzocht dient te worden of er criteria zijn op te stellen voor het verstrekken van een standaard vergoeding voor de aanvangskosten die door pleegouders worden gemaakt alvorens een pleegkind in het gezin wordt opgenomen;
5. Een pleeggezin met meerdere pleegkinderen vanuit verschillende (juridische) plaatsingen, bijvoorbeeld OTS, vrijwillig en voogdij stelt pleegouders voor complexiteit aan rechten en plichten. Voor pleegouders zit hierin een ongelijkheid en grote administratieve last. Uniformering van (financiële) rechten en plichten van pleegouders dient gerealiseerd te worden;
6. Met betrekking tot het knelpunt kinderbijslag zie aanbeveling 5 onder pleegouders.

4. Financiën

Het is niet mogelijk om de financiële consequenties van alle aanbevelingen in kaart te brengen. In het algemeen wordt aangestuurd op harmonisatie van rechten op financiële vergoedingen.

Het ligt in de verwachting dat bij een verbetering van de positie van pleegouders er meer pleegkinderen in een pleeggezin geplaatst kunnen worden in plaats van dat zij in een tehuis opgevangen dienen te worden. Hierdoor treden inverdieneffecten op die het mogelijk maken om de positie van pleegouders te versterken.

CDA Tweede Kamerfractie

Postbus 30805
2500 EA 's Gravenhage
Telefoon: 070 - 318 30 20
Fax: 070 - 123 45 67
E-mail: info@tweedekamerfractie.cda.nl

CDA
Tweede Kamerfractie